

nines népszerűtlenebb dolog, mint egyes konkrét megtakarítási lehetőségeket érvényesíteni.

— Pedig Magyarország ma olyan helyzetben van, mint az a jómódu ember, akinek életstandardját le kell szállítania, mert gazdasági katasztrófa érte őt és akinek sokat meg kell magától tagadnia, ami régebben életszükséglet volt részére. A mai Csonkamagyarország átvette a régi 20 milliós Nagymagyarországnak intézményeit, hozzá még a háboru alatt kifejlődött hypertropikus formáiban, pedig *egy 8 milliós népet épp úgy lehet kisebb apparátussal eligazgatni, mint ahogy egy kis 5 milliós alaptökéjű vállalat sem fog egy hatalmas nagy bank apparátusával berendezkedni.* Ezt a kérdést csak szervezően, egységes koncepció szerint és az állam összes intézményeinek egyszerűsítésével lehet megoldani. Átmenetileg kénytelenek leszünk a *bankóprést* igénybe venni, de kétséges, hogy helyes-e az olyan pénzügyi politika, amely egyszerre zudítja a közgazdasági életre az inflációnak és a pénzsükének összes, egymással ellentétes bajait.

Hasznos beruházásoktól most sem szabadna tartózkodnunk.

— Az olasz egység megteremtője, *Cavour*, akkor, amikor az általa vezetett új országnak a legrigorózusabb takarékoskást ajánlották, ezzel szemben nagy és költséges beruházásokra határozza el magát, amelyek Olaszországot néhány év alatt virágzó állammá tették. Ha tehát van észszerű lehetőség beruházásokra, azt meg kell ragadni.

— Adózási rendszerünk tulságosan komplikálttá vált, annyira, hogy ma csak a specialisták tudnak benne úgy, ahogy eligazodni.

— Ez a sokféle adó pedig tulkevés vállra hárul és a gazdaosztály aránytalanul kevésbé van megterhelve a városi lakosságnál. Közgazdaságunk terén a folytonos súlyos konvulziók korát éljük. Az utolsó két évben mezőgazdasági termelésünk eredményei a háboru előtti termeléshez képest kb. 30 százalékkal apadtak és jelenleg körülbelül csak annyit termelünk, mint amennyi saját fogyasztásunk fedezésére szükséges. Ha csak annyit termelnénk is, mint amennyi a háboru előtt Csonkamagyarország területén termelt, 25–30 milliárd értékű gabonaterméket tudnánk exportálni és *közgazdaságunk passzivitása véget érne.*

Az ipar és a kereskedelem.

Az ipar és kereskedelem jövőjére vonatkozó kérdéseinkre a következő választ kaptuk:

— A termelés csökkenésének kétségkívül megvannak a maga mélyenfekvő okai, de az ezek lassu elhárítására vonatkozó törekvésekben *hiányzik a koncepció, az eszmegazdaság és a kellő bátorság is.* Az ipar a mai Magyarországnak fontosabb, mint valaha. Fejlesztése és támogatása közgazdaságilag is is indokolt, csak *tulzásoktól kell tartózkodni.* Az ipar egyik baja, hogy a fogyasztó piaca Magyarország felosztása folytán szűkebb lett. De tulzott vámvédelem, amely fokozza a drágaságot, leszállítja a fogyasztók számát is, úgy, hogy

minden tulzott védelem szükségszerűen elvezet arra a pontra, ahol a megadott védelem elégtelennek mutatkozik.

— A *kereskedelem* főleg az állami beavatkozások folytán szenved. Nem vált előnyére közgazdasági életünknek, hogy a *szakképzett kereskedőket kevés szakértelemmel rendelkező szövetkezeti direktorokkal próbálták helyettesíteni.* Azok a kísérletek pedig, amelyeket maga az állam tett egyes kereskedelmi funkciók ellátására, hasonlítanak a gyerekeknek próbálkozásához, aki egy komplikált óraművet szétszed, hogy azt saját naiv ideái szerint újból állítsa össze.

A gazdasági egyenjogúság elve ellen rosszul értelmezett fajpolitikai érdekből elkövetett vétkek gazdasági téren megbosszulták magukat;

de meg fogják bosszulni magukat más téren is. — Minden egyes ember érzi ma, hogy az ország oly súlyos gazdasági válságon megy keresztül, amely legbecesebb kulturális és erkölcsi érdekeinket elnyeléssel fenyegeti. Ez a válság nem véletlen műve. Azokkal az áldozatokkal és nélkülözésekkel, amelyeket ma

minden egyes polgárnak el kell viselni, fizetjük meg voltaképpen a háborunak költségeit, amelyeket fináncpolitikai mesterkedések ideig-óráig a nagy közönség szemé elől el tudtak rejtteni.

— A háboru árát fizetjük meg azzal, amennyivel vagyonunk ma kevesebbet ér, amennyivel jövedelmünk kevésbé elégséges életfenntartásunkhoz.

— Drágaság van, de ez a drágaság is csak azt jelenti, hogy mérhetetlen módon elszegényedtünk és azt a kényelmet, amelyet a háboru előtt élveztünk, nem vagyunk már képesek önmagunknak megszerezni, elszegényedtünk pedig, mert mindenünket, ami volt, elvitte a háborus költség.

Megkezdődnek a szomszéd államokkal való tárgyalások

Románia, Jugoszlávia és Csehország sorrendben követik egymást — Remény van a kereskedelmi szerződés megkötésére

Azokból a hírekből, amelyek a magyar delegációnak a genovai konferencia keretein kívül folytatott tárgyalásairól Budapestre eljutottak, a magyar gazdasági érdekképviselet az azt a reményt merithetik, hogy az, amit a konferencia inkább elméleti alapon mint kívánságot nyilvánított, *magyar vonatkozásban talán már a közel jövőben gyakorlati valóság lesz.* Talán remélhetjük, hogy a közeli hetekben oly értelmű híreket kaphatunk, melyek szerint *Románia és Jugoszlávia*, amelyek bizonyos okokból a velünk való gazdasági tárgyalások elől eddig elzárkóztak, *most le fognak ülni a zöld asztalhoz.* Valószínű, hogy a szomszéd államokban is élénk törekvés jelentkezik avégből, hogy a mostani áldatlan állapotnak véget vessünk és az utódállamokra egyaránt káros okokat kiküszöböljük. A jelenlegi állapot káros Magyarországra, de hátrányos Jugoszláviára és Romániára nézve is. Ha nincs ez országokkal rendes közlekedési és gazdasági összeköttetésünk, akkor nincs kereskedelem és nélkülözni leszünk kénytelenek a Keleten és Délen a nemzetközi árucseréből közgazdasági életünkre háruló nagy előnyöket.

A cseh-szlovák viszonylatban — noha kereskedelmi szerződésünk vagy általános jellegű árucsereszerződésünk ebben a relációban sincs, — a kereskedelmi szerződés hiányát kevésbé érezzük és a forgalom rendezetten bonyolódik le. A cseh-szlovák-magyar kereskedelmi szerződés hiánya dacára is külkereskedelmi statisztikánk azt mutatja, hogy a gazdasági forgalom *Cseh-Szlovákia és Magyarország között nagy arányokban emelkedik.*

Cseh-Szlovákiával — mint értesülünk — ilyenformán egyelőre pénzügy-politikai és jogi kérdésekben fognak a magyar kormány megbízottai tárgyalásokat folytatni. Ezt a konferenciát Prágában tartják meg, míg a gazdasági kérdések közül Budapesten csupán csak a szén- és liszt-szállítási ügyeket fogják megbeszélni, illetve letárgyalni. Az *általános gazdasági ügyek tárgyalása későbbi időre marad* és Cseh-Szlovákiával a fentebb említett kérdéskomplexumok leszámításával a tárgyalásokat Magyarország csak akkor fogja folytatni, ha már Romániával és Jugoszláviával a megkötendő kereskedelmi szerződések alapelveire nézve az illetékes kormányok között a megállapodások már létrejöttek, helyesebben a tárgyalásokat már befejezték. A kereskedelmi szerződések megkötésében a sorrendi egymásután: Románia, Jugoszlávia és Cseh-Szlovákia.

A bécsi tárgyalások.

Mint ismeretes, a héten az osztrák szövetségi külügyminisztériumban megindultak a gazdasági tárgyalások Ausztria és Magyarország kiküldött bizottságai között. A magyar bizottság élén *Bud János dr.* államtitkár áll, míg az osztrák bizottságot *Wörth* kereskedelmi államtitkár vezeti. Az osztrák bizottságban a kereskedelemügyi, földmívelési és külügyminisztériumok képviselői is helyet foglalnak. A tárgyalásoknak tulajdonképpen az a célja, hogy Ausztria megkapja Magyarországtól az állatfőlösleg egy részét, viszont Magyarország nagyobb mennyiségű bort öhajt Ausztriába exportálni, aminek eddig az osztrák behozatali tilalom útját állotta.

Egyelőre még csak általánosságban mozogtak a megbeszélések és céljuk az volt, hogy a tárgyaló felek egymással kölcsönösen nagy vonásokban megismertessék álláspontjukat. A tárgyalásokban a

— Ebben a helyzetben kétfőre van szükség. Először arra, hogy azok az áldozatok, amelyeket most utólag kell megfizetnünk, *a háboru költségei, egyenletesen legyenek elosztva a társadalom összes osztályai között.* Ez ma még nincsen úgy, mert

az áldozatok oroszánrészt a városi község — kivált a középosztály — viseli, míg a gazdaosztály jólétben uszik.

— Másodszor szükség van arra, hogy ebből a válságból mielőbb megtaláljuk a kivezető utat, ami megfeszített munkával, a nemzet gazdasági erőinek teljes kihasználásával és minden értékes akaratnak a gazdasági fejlődésre való koncentrálásával lehetséges is lesz.

március hó folyamán megkezdett árucsereszerződés perfektálásáról és az időközben szükségessé vált megegyezésről volt szó. A tárgyalásoknak ma még természetesen csak legeslegelején vannak, amely stádiumban még azt sem lehet megállapítani, hogy lesz-e a tárgyalásoknak sikerük vagy sem. Amiért tulajdonképpen összejöttek: az osztrák kérelem, hogy Magyarország marhafőlöslegét juttassa nekik s ennek fejében az osztrák részről esetleg teendő engedmények, még egyáltalán nem kerültek szóba.

A cseh-szlovák és magyar tartozások kérdése.

A génuai konferenciáról hazatért magyar kormányfőnök hozták hírül, hogy Csehszlovákia legkésőbb ősszel megkezdje Magyarországgal a kereskedelmi szerződések tárgyalását. Mielőtt azonban előkészítenék ezeket a tárgyalásokat, fontos pénzügyi kérdések rendezésére lesz szükség. Már úgy volt, hogy *Valkó Lajos* meghatalmazott miniszter, aki jelenleg Párisban tárgyal a francia kormánnyal a háboru előtti adósságok rendezéséről és *Schober Béla dr.*, a Pénzügyi Központ vezérigazgatója, e hó 20-án Prágába utaznak, hogy a csehekkel a pénzügyi kérdésekről tárgyaljanak, de a cseh kormány arra kérte a magyar kormány képviselőit, hogy halasszák el prágai utazásukat, mert még nem tudták kellőképpen előkészíteni a tárgyalások anyagát. A külügyminisztérium táviratozott is *Valkó Lajosnak* Párisba, hogy további utasításig ne induljon Prágába. Ezekről a tárgyalásokról teljesen függetlenül, már a közel jövőben sorát ejti a magyar kormány a cseh-szlovák és magyar tartozások és követelések rendezésének. Aktuálisabb teszi ezt a kérdést az a törvényjavaslat, amelyet a cseh kormány készített a cseh-szlovák és idegen adósságok, valamint hitelezők között létrejött osztrák korona-tartozások és követelések kiegyenlítése ügyében.

Ez a törvény tulajdonképpen csak egy felhatalmazást foglal magában arra nézve, hogy a cseh kormány külön intézetet állítson fel a követelések és tartozások rendezésére s megállapítsa azt a fordulónapot (Stichtag), amelyet a tartozások és követelések kiegyenlítésénél figyelembe kell venni. Fizetési tilalmakat bocsáthatja ki és kimondhatja a fordulónap előtti időben történt fizetések és egyéb jogi cselekmények hatálytalanságát. A törvényjavaslathoz fűzött indokolásból a cseh-szlovák kormánynak az a szándéka világlik ki, hogy a cseh-szlovák hitelezők követelésének fedezésére fel akarja használni azokat az összegeket, amelyekkel a cseh-szlovák adósság tartoznak idegen, tehát magyar hitelezőknek is, amiből önként következik, hogy a magyar hitelezők nem kapják meg követelésüket cseh-szlovák koronában, hanem magyar koronához jutnak, de viszont a magyar adós sem tartozik fizetni cseh koronát az ő cseh hitelezőjének, hanem magyar koronát. Hovatovább a magyar kormány is kénytelen lesz állást foglalni abban a kérdésben, vajjon ne fogadja-e el a magyar-cseh-szlovák viszonylatban a csehek és osztrákok között az említett törvény alapján létesítendő megegyezést. A pénzügyi érdekképviselet és főleg a TEBE még annyira nem foglalkoztak ezzel a kérdéssel, hogy kifejtették volna a maguk véleményét és a kormány is teljesen tájékozatlan a különböző érdekeltségek állásfoglalása felől. De tekintettel arra, hogy a magyar hitelezők és főleg sok menekült felvidéki tisztviselőt érzékeny kár érhetné, ha a cseh korona helyett magyar koronát kapna követeléséért, az érdekképviselet bizalmas tárgyalásán az a kívánság hangzott el, hogy szükséges lenne egy mérsékelt valorizálás, olyan körülbelül, hogy a magyar korona mai árfolyamának egynegyedében kell megállapítani az elszámolási árfolyamot és ennek az volna a következménye, hogy egy régi magyar koronáért négy magyar koronát kapna a magyar hitelező és a Felvidékről menekült tisztviselő a megszállott területen fennálló követeléséért és viszont, a magyar adós egy cseh-szlovák hitelezőjével szemben fennálló tartozásának rendezésekor egy cseh koronát négy magyar koronában számolna el.

Magyar-olasz szerződés a kettős adóztatás elhárítására.

Magyar gazdasági körökben nagy érdeklődéssel figyelik az olasz-magyar szerződést, amelyet Rómában kötöttek a kettős adóztatás elkerülése céljából. Igaz, hogy Olaszország és Csonka-Magyarország között e tekintetben csak a Fiumében érdekelt vállalatok jöhetnek szóba, azonban ez a szerződés ennek ellenére is nagyon fontos, mert föltehető, hogy ugyanilyen, vagy hasonló alapon kötünk majd a délszláv, a cseh és a román államokkal is megfelelő szerződést. A szerződés szerint a kereskedelmi és ipari tevékenységből származó jövedelem után az az állam fogja szedni az adót, amelynek területén az illető vállalatnak vagy személynek főtelepe van, akkor is, ha működési köre kiterjedne a másik szerződéses állam területére is. Ha valamely üzleti vállalatnak főhelye az egyik szerződéses állam területén van, a fiókja (affiliált telep, ügynökség stb.) pedig a másik szerződéses állam területén, akkor mind-egyik szerződéses állam a jövedelemnek az ő területén szerzett részét adóztatja meg. E célból a pénzügyi hatóságok kérhetik az üzleti könyvek, mérlegek stb. bemutatását. A *Pénzvilág* már megírta, hogy a magyar kormány legközelebb Csehországgal fog hasonló szerződést kötni. Az április 6-án kötött olasz-magyar szerződést nálunk még nem publikálták, az olasz kereskedelmi miniszter azonban szükségesnek látta, hogy Genuában, mint alkalmas szerződési mintát bemutassa.

A Cobden-Szövetség kalandja

Beszélgetés Fischer Ödönnel

A Cobden Szövetségnek a belügyminisztériummal való kalandját, amely kedvező és kielégítő megoldást nyert, a napilapokból kellő ismeri a közönség. A szerkesztés elismült affér valószínűleg onnan keletkezett, hogy az egyik kurzus-lap ritka lelkiismeretlenséggel galleistáknak nevezte azt a Cobden-Szövetséget, amelyben Lujo Brentano, Apponyi, Rákosi Jenő, Gratz Gusztáv, Gaal Gaszton és hasonló kiválóságok tartottak előadást. A belügyminisztérium valamely alantasabb tisztviselője — ugylátszik — készpénznek vette a kurzus-lap denunciacióját és cselekedett. Gróf Klebelsberg Kunó belügyminiszter azonban hamarosan meghíusította az elhamarkodott lépést és a Cobden-Szövetség újra folytathatja megbecsülti való munkáját. Alkalmunk volt az afférről Fischer Ödönnel, a Cobden-Szövetség kitűnő elnökével beszélni, aki a következőket mondta a *Pénzvilág* munkatársának:

— Néhány nap előtt az a hír járta be a sajtót, hogy a belügyminiszter eltöltötte további működésétől a Cobden-Szövetséget, a fiatal kereskedők egyesülését. Ezt a hírt különböző lapokban, különböző hangnemben közölték. Volt melegen rokonszenvező, de volt rideg, sőt volt kárörvendő kommentár is a hír mellett. Bár jól esett a Cobden-Szövetség tagjainak az ez alkalommal megnyilatkozó barátság és elismerés és bár nem hat reánk elkedvetlenítőleg ez a korainak bizonyult káröröm, — mégis azt szeretnénk volna, ha a sajtó nem publikálja ezt az amugy is csak pár napig aktuális hírt.

— Nem tartottuk helyesnek, hogy ezt az ügyet a fórumra vitték, hiszen elintézésé után emlegetése csak kellemetlen félreértésekre adhat alkalmat. A magyar Cobden-Szövetségnek fontos programpontja a külföldi hasonló célu egyesületekkel való együttműködés és szívesen lemondott volna igazának nyilvános elismeréséről, hogy elkerülje az ilyenkor sűrűn támadó álhírek keletkezését, melyek, ha átmene-tilleg is, úgy tüntethetnek fel a dolgot, mintha a magyar hatóságoknak nem tetsző működést fejtene ki a Cobden-Szövetség.

— Pár hónap előtt alakultunk meg az OMKE szakosztályaként, ezt nyíltan hirdettük, ügyrend alapján dolgozva. Teljesen meglepetés-szerűen ért tehát néhány nap előtt a végzés, mely a Cobden-Szövetség működését betiltotta azzal a megokolással, hogy alapszabályok nélkül dolgozik. Ehelyett az elhamarkodott ítékezés helyett, megfelelőbb lett volna, ha az illetékes hivatal előbb alaposabban érdeklődik szövetségünk alakulásának körülményei iránt, ha előbb figyelmeztet, kérdőre von, felszólít, — mielőtt betilt. A végzés ügyében a belügyminiszter urhoz fordultunk és onnan azt a választ kaptuk, hogy a Cobden-Szövetség működése ellen semmi kifogás nem lehet és nincsen, egyedül arról van szó, hogy eddigi működésével alaposan tullepte egy szakosztály munkálkodásának körét és saját alapszabályokkal bíró, önálló egyesüléssé, kell, hogy alakuljon. Ez ellen nem volt okunk és módunk appellálni, benyújtottuk alapszabályainkat, melyeket azután kiengesztelő udvariassággal negyvennyolc órán belül jóvá is hagytak és láttamozva kikézbessítették.

— Az a tény azonban, hogy ily módon a Cobden-Szövetség független és autonóm egyesületté lett, eddigi irányunkat, terveinket és az OMKE-val való együttműködésünket semmiben sem változtatja meg. A Magyar Cobden-Szövetséget és az OMKE-t annyi szál füzi egymáshoz, hogy még ez az erős formai változás sem tud a kettő viszonyán változtatni. Minden egyéb lényegi kapcsolaton kívül megvan az a fontos perszonális uniónk, hogy Balkányi Kálmán, az OMKE igazgatója, a mi tiszteletbeli elnökünk, aki csak minap tért vissza Genuából, hol a Magyar Cobden-Szövetséget is kép-

viselte. Balkányi Kálmán Genuában értékes és a jövőre messzire kiható munkát végzett. Megerősítette a Magyar Cobden-Szövetségnek a londoni Cobden-Clubbal, a holland és a német szabadkereskedelmi szervezetekkel való intenzívebb kapcsolatát és az internacionális szabadkereskedelmi akcióba olvasztotta be a Magyar Cobden-Szövetséget.

— Az itthoni pár napos incidens elmúlt, és mi elszántan, lelkesen, nagy munkakedvvel folytatjuk utunkat céljaink felé. A Magyar Cobden-Szövetség devizája: *Békét és kulturát terjeszt a szabadkereskedelem.*

A gazdák az állatjövátétel költségeinek közadókból való fedezését követelik

Tiltakoznak az entente követelése és az esetleges rekvirálás ellen — Junius 15-ikéig kellene 28,000 darab élőállatot kiszolgáltatnunk — A kormány újabb halasztást kér

Az állatjövátétel kérdése még mindig fenyegetően, mindent megakasztó gátlással áll a magyar horizont fölött. A kormány újabb haladékos kért és el kell ismerni, hogy mindent elkövet ennek a veszedelemnek a kikerülésére. Az állatjövátétel kétségen kívül a bankóprás megindítását jelenti, ami megint a drágaságnak újabb melegágya. A teljes gazdasági zülles felé kergetnek tehát bennünket azok, akik makaesul követelődnek.

A magyar gazdatársadalom tulajdonképpen — azt lehetne hinni — hogy állatjai számára jó eladási alkalmat talál akkor, amikor a magyar állam esetleg kénytelen lesz nagy mennyiségű állatot összevásárolni.

Érdekes és méltányolni való mégis, hogy éppen

a gazdatársadalom jár elől, amikor az ország ilyen módon való megsarcolása ellen kell tiltakozni.

Erre mutat legalább, hogy az OMGE legutóbbi tanácsülésén dr. Mutschenbacher Emil főtitkár előadása alapján nagyfontosságú határozatokat hoztak. Az előadó kifejtette, hogy a legnagyobb igazságtalanság és jogtalanság élőállatszolgáltatást követelni attól a Csonka-Magyarországtól, amelytől a trianoni szerződés már amugy is a világtörténelemben példátlanul álló hadisarcot zsákmányolt, amidőn Magyarország területének kétharmad részével együtt legfontosabb terményeink termelőhelyéből hasonló arányu területet és állatállományából is körülbelül kétharmadrészt az u. n. utódállamoknak juttatott. De nemcsak égbekiáltó igazságtalanság volna a megesonkitott Magyarországtól, mely nem tekinthető a régi monarchia jogutódjának, további élőállatszolgáltatást követelni, hanem ez Magyarországra nézve gazdasági lehetetlenséget is jelent, amint ezt Miklós Ödön, az OMGE alelnöke az állatjövátételről tartott előadásában kifejtette s amint ezt a jövátételi bizottság előtt Párisban is megdönthetetlen érvekkel bebizonyította. Az igazságot ideig-óráig elnyomhatják ugyan az antant különböző bizottságai, amelyeknek egész működése abban merül ki, hogy a közép-európai legyőzött államok folytonos nyugtalanításával

újabb, meg újabb követelések támasztásával a békés termelő munka megindítását és a gazdasági helyzet megszilárdulását lehetetlenné tegyék:

ám de végül mégis csak a mi igazunknak kell diadalmaskodnia s a történelem előtt az antant viseli majd a súlyos felelősséget azért, hogy erőszakos intézkedéseivel s azok még méltánytalanabb és erőszakoltabb végrehajtásával nem engedi a sokat zaklatott Közép-Európát nyugalomhoz jutni.

Darányi Ignác rámutatott arra, mily nagy károkat okozott a román megszállás Magyarországot tenyészt- és igasállatállományában és hogy ezeket a károkat feltétlenül számitásba kell venni a velünk szemben támasztott követelések ellenében. Nem tudja egyébként az olaszokról feltételezni, hogy maguknak, ha a helyzetről felvilágosítottak, Magyarország újabb kifosztásából részt követelnének. Matta Árpád dr. pedig azt fejtette ki, hogy éppen akkor, amidőn a kormány közlémezési érdekek szempontjából az élőállatkivitel teljes megtil-

tására határozta el magát, mily lehetetlenség tőlünk három milliárd értékű élőállatot rögtön szolgáltatását követelni.

Ezek után az egyesületi tanács Somssich László gróf elnök javaslatára egyhangulag kimondotta, hogy a magyar mezőgazdaság nevében újból és a legnagyobb felemeli tiltakozó szavát a Magyarországgal szemben támasztott ama teljesíthetetlen követelés ellen, hogy *junius hó 15-ig vagy egyáltalában bármily határidőig 28,000 darab élőállatot tartozunk a régi monarchia utódállamainak jövátétel címén szolgáltatni.* Csonka-Magyarország senkinek az utódállamok közül nem okozott olyan kárt, melyet élőállatok szolgáltatásával jóvá kellene tennie s éppen úgy, mint ahogy Ausztriának elengedték, velünk szemben sem tarthatják fenn az élőállatszolgáltatási követelést, amely még a trianoni szerződés szerint is jogosulatlan.

Az entente-nak ez a követelése elviselhetetlen teher Magyarországra nézve és óriási csapást jelentene állattenyésztésünk fejlődésére.

Teljesítése egyenesen gazdasági lehetetlenség, mert hiszen nincs módunkban annyi állatot rövidesen összegyűjteni és nélkülözni s ha eddig a szántól megvont falatokat szállítottuk ki külföldre cseereérték gyanánt nélkülözhetetlen behozatali cikkekként, most ennek a kivételnek lehetetlenné válása teljesen felborítaná külkereskedelmi mérlegünket. A leghatározottabban tiltakozik az OMGE tanácsa minden olyan terv ellen is, mely az esetleg mégis reánk kirovandó jövátétel, részletszolgáltatásoknak rekvirálás útján való összegyűjtését kívánná, hanem az esetleges kivétel csak közadók módjára történhetne s nem terhelhetné egyoldalul az egyetlen termelőosztályt, a gazdáközönséget.

Magyarország holland bankárjának bukása.

A holland lapok érdekes és Magyarországot közölről érintő bankbukásról számolnak be. Rotterdami lapjelentések szerint ugyanis az ottani Marx és Tsa bankrészevénnyársaság a kedvezőtlen konjunkturára való tekintettel felszámol és a likvidálást a Mees és Zonen, valamint a Rotterdami Bankegyesület fogják végrehajtani. A Marx & Co. bankház befizetett alaptőkéje kétféle milliárd hollandi forint, mérlegösszege pedig 7 millió holland forintot képvisel. Az érdekköréhez 16 nagy iparvállalat tartozik és az utóbbi időben egy a patronizáló intézet, mint pedig az érdekköréhez tartozó vállalatok a holland forint drágulása következtében nagy nehézségekkel küzdenek. A külföldön tudni vélik, hogy a rotterdami bank likvidálását a közép-európai gazdasági események, elsősorban pedig a német márka leromlása siettetie. A rotterdami Marx & Co. bankrészevénnyársulat szoros üzleti összeköttetésben állott a magyar kormánnyal és pénzügyi világgal és a háboru alatt jelentős mennyiségű állami kibocsátást (állami pénztárjegyet, hadikölcsönkötvényt stb.) vett át és helyezte el a holland piacon. A rotterdami intézet fölszámolásáról szóló híreket a magyar pénzügyi világra bizonyára sajnálattal fogja tudomásul venni, annál is inkább, mivel Marx & Co. a magyar közgazdaság számára a nemzetközi piacokon szilárd támpontot jelentett. Kétségtelen, hogy a rotterdami bank likvidálásában nemesak a Hollandiában uralkodó gazdasági válság, hanem a legyőzött központi hatalmak valutájának leromlása játszik szerepet. Rotterdami jelentések szerint, a bank hitelezőit teljes száz százalék erejéig ki fogják elégiteni.

HIREK

Hadik és Teleszky. A *Pénzvilág* ezelőtti mintegy két esztendővel aláhuzottan és hangsúlyozottan közölte gróf *Hadik* Jánosnak egy előadását, amelyben igen élesen szembehelyezkedett azzal a pénzügyi politikával, amely akkor és amely ma is uralkodik Magyarországon. Akkor nemcsak mi tapsoltunk *Hadik*nak, de tapsolt az egész közgazdasági világ, amely látta, hogy ami a háboru kezdete óta pénzügyekben Magyarországon történik, az — enyhén szólva — nem jó. Konzekvensnek konzekvens, óvatos is, de nagyon garasoskodó és aztán egyéb koncepcióval nem is rendelkezik. Mindenki nagyon jól tudja, hogy bármint hívták is a pénzügyminisztert a háboru kitörése óta, a pénzügyeket azóta mind a mai napig szünet és kihagyás nélkül *Teleszky* János intézi. Most azután a hivatalos és nem hivatalos pénzügyi politika között ismét kirobbant az ellentét. *Hadik* szemébe mondta *Teleszky*nek azokat a hibákat, amelyeket mindnyájan ismerünk. A Közélelmezési Tanács ülésén történt.

A vita során gróf *Hadik* bírálta a hivatalos magyar pénzpolitikát és azt hangoztatta, hogy ha a magyar kormány abban az időben, amikor még csak néhány hónappal ezelőtt is jóval nagyobb értéke volt a magyar valutának, elegendő pénzt bocsátott volna a piac és főleg a vállalkozás rendelkezésére, akkor lehetett volna investálni és ezeknek a befektetéseknek ma jóval nagyobb értékük lenne. Ezzel szemben dr. *Teleszky* János azt vitatta, hogy hiába bocsátott volna az állami jegyintézet elegendő pénzt a vállalatok rendelkezésére, azzal nem segített volna a helyzeten, mert papírpénzzel nem lehet beruházásokat létesíteni. A vita további folyamán felszólt dr. *Bud* János államtitkár is, aki szintén *Teleszky*vel ellentétes nézetet vallott és tárgyilagosan kimutatta, hogy az *investíciós politika céljára forgalomba kerülő államjegymennyiség egyáltalában nem befolyásolta volna lényegesen a magyar pénz külföldi értékelését*, viszont azonban gazdasági életünknek kiszámíthatatlan hasznót jelentett volna. A tanács kivétel nélkül gróf *Hadik* és *Bud* államtitkár fejtegetéseit helyeselte. Végül *Teleszky* János fentartotta magának a jogot, hogy ezt a kérdést más alkalommal újból felvehesse és részletesen megindokolja álláspontját. *Teleszky* tehát ismét „fentartotta magának a jogot”, amint hogy már nyolc esztendő óta egyebet sem cselekszik. Az ország szinte egyértelműen helyteleníti azt a pénzügyi politikát, amely a zsigoriak finánc-ötlete, de *Teleszky* fentartja magának a jogot, hogy álláspontját megokolja. Ennek pedig ma már nem megokolásának, de eredményeinek kellene lenni. Eredményei azonban nincsenek, a pénzügyi politika tehát, amely nyolc esztendeje változatlanul ugyanaz, nem lehet jó. Egyszeres logikával ezek után nem tudunk egyebet mondani, mint hogy: *akkor hát lássunk végre valami mást*. Lássuk azt, amit *Hadik* és az ország többsége akar.

Amikor a munkásoktól is forgalmi adót követelnek. A kereskedelmi és iparkamara felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, a saját lakásukon mások részére dolgozó szabóiparosok forgalmi adójának mentesítése tárgyában. Ez vonatkozik egyszersmind a többi szakmabeli, de mások számlájára dolgozó iparágakon levő kisiparosok forgalmi adójára is. A kereskedelemügyi miniszter a kamarának a következő választ küldte:

„Felterjesztésére értesitem a kamarát, hogy a mások számlájára dolgozó férfi szabómesterek forgalmi adófizetési kötelezettsége ügyében a kamara álláspontját magaméva félve átírtam a pénzügyminiszter urhoz és felkértém, hogy az általános forgalmi adóról szóló törvény végrehajtására vonatkozó pénzügyminiszteri utasításnak ezen álláspontnak megfelelő alkalmazására az alárendelt hatóságait utasítani szíveskedjék. A pénzügyminiszter erre az átiratra válaszolva közölte velem, hogy sem az 1921. évi XXXIX. t. c. 29. §-a, sem a 130.000/1921. számú pénzügyminiszteri utasítás az önálló kereseti tevékenység kritériumává nem teszi az iparigazolvánnyal való bírást, sőt az utasítás 4. §-ának 5. bekezdése az otthon mások számlájára dolgozó kisiparosokra nézve kifejezetten azt mondja, hogy az *ilyen kereset önálló kereseti tevékenységnek nem tekintendő*. Mint-hogy ezideig nem érkezett a pénzügyminiszterhez oly irányú panasz, hogy a pénzügyi hatóságok a törvényes utasítás világos rendelkezéseit félremagyarázták volna, a pénzügyminiszter így nem látja szükségét fenforogni annak, hogy a pénzügyi hatóságokat, a törvény helyes alkalmazására utasítsa és amennyiben a jövőben talán egyes esetekben mégis helytelenül alkalmaznák a törvény rendelkezéseit, intézkedett a miniszter ur, hogy mindenkor a törvényi intencióknak megfelelően fog dönteni. Miről a kamarát értesitem stb.”

Ennek a miniszteri felfogásnak és a törvényi intencióknak ellenére az *adóellenőrök mégis dlandóan zaklatják ezeket a mások számlájára dolgozó s tulajdonképpen nem is iparosokat, hanem bérért dolgozó munkásokat*. És ha még általános volna ez a fellépés, ekkor talán lehetne egyöntetűen a dolgot elbírálni. Azonban az ellenőrök egyrésze nem hajtja be a forgalmi adót még azoktól a mesterektől sem, akik négy-öt segéddel dolgoznak, a másik rész pedig attól is behajtja, aki talán csak egy tanonccal dolgozik. Ezek a mások számlájára dolgozó, otthon dolgozó, de iparjoggal rendelkező kisiparosok tulajdonképpen *órabérendszer alapján dolgoznak*. Ezek ugyanazt az órabért kapják a munkájukért, mint az ő általuk foglalkoztatott segédek, csupán abban van nekik némi hasznuk, hogy megfizeti nekik az üzletes vagy a másik iparos, akinek a számlájára dolgoznak, a műhely és a kellékpótlékot, amivel valamiképpen kissé takarékoskodnak. Hanem a munkából magából bérben ezeknek az iparosoknak egyáltalán semmi hasznuk nincs, mert ugyanazt az órabért tartoznak a segédeknek fizetni, amelyet ő nekik fizetnek. Ezek a rendelő szabókhöz tartozó kisiparosok. A szállítási szabó kisiparosok, akik tömegmunkát végeznek, ezeknek a munkájuk természete olyan, hogy kénytelenek alkalmazottakat foglalkoztatni, mert a munka olesósága megköveteli a munkának azt a megosztását, hogy egy ember ezt nem végezheti. Azonban ezeknek a munkájából sincsen ezeknek az otthon dolgozó iparosoknak semmi hasznuk. Ha haszonról lehet beszélni, talán valamivel előnyösebb a helyzetük azoknak a munkásoknak a helyzetével szemben, akik a műhelyben dolgoznak. És hasznuk még legfeljebb abból lehet, hogy ezek a munkások nem alkalmazkodnak a nyolcórás munkaidőhöz és nem alkalmazkodnak ahhoz sem, hogy ők csak a maguk erejét használják fel, hanem befoglalják a munkájukba minden épkézláb családtagjukat, még a gyermekeiket is, azután időntul dolgoznak, soha nem tekintenek a munkaidő pontos betartására csak azért, hogy a helyzetüket valahogy jobbra tegyék és jobban megélhessenek.

Négy százmillió márka a lisztárak olesóbbá tételére. A német közlelmezési miniszterium költségvetésének tárgyalásánál felszólt *Fehr*, az új közlelmezési és mezőgazdasági birodalmi miniszter és kijelentette, hogy az új gazdasági év folyamán a termelés tetemesen emelkedett. A német mezőgazdaság, ha termelő erejét teljesen kifejtheti, nemsokára abban a helyzetben lesz, hogy a birodalomnak a legfontosabb élelmiszerek tekintetében fennálló szükségletét fedezze. Az élelmezési költségek a békeárak 43,6-szorosára emelkedtek. A kenyérellátás október 31-ig majdnem teljesen biztosítva van, a jövő gazdasági évben a mostani kenyérrárak fenntartása azonban alig lesz lehetséges. A birodalom a folyó gazdasági évben a lisztárak olesóbbá tételére 400 millió márkát adott ki. Ez a jövő évben aligha lesz lehetséges.

Új paprikarendelet. Pár héttel ezelőtt a szegedi nagyobb paprikakereskedők éke a kamarában értekezletet tartottak, amelyen a paprika ellenőrzése körül folytatott jelenlegi eljárással szemben annak az óhajításuknak adtak kifejezést, hogy a vegyvizsgáló-állomás csupán a paprika vegytisztaságának az ellenőrzésére szorítkozzék, a minősítést pedig bizza rá a kereskedőkre. Erre különösen azt hozzák fel okul, hogy a mai minősítési rendszer mellett ugyanazon minőségnek a keretén belül oly nagy eltérések fordulnak elő, hogy az pénzben kifejezve igen nagy differenciát eredményez. Ez pedig elsősorban a tisztességes és reális cégeket sújtja a legerősebben, mert a külföldi vevő csak az állami plombát nézi és nem tudja megérteni, hogy miként lehet, hogy ugyanazon plombával ellátott áruknál nagy árkülönbségek forduljanak elő. Erre vonatkozó kívánalmait a paprikakereskedők memorandumba foglalták és a szegedi kamarát felkérték, hogy azt az új paprikarendelet várható kibocsátására való tekintettel illetékes helyre juttassa el. Amennyiben ez a kérelmük nem volna megvalósítható, azt kéri, hogy a földmivelésügyi miniszterium az új rendelet kibocsátása előtt értekezletre hívja össze úgy őket, mint a feldolgozókat és termelőket. Ezzel szemben a hivatalos köröknek az álláspontja az, hogy a paprikaminőségnek a megóvása miatt a minősítéstől eltekinteni nem lehet. Másrészt azonban a kérelmet nem is lehet megvalósítani, mert a vegyvizsgálat csak keves esetekben történik, egyébként pedig a vegyvizsgáló-állomás csak a minősítésre szorítkozik. Minden egyes esetben a vegyvizsgálatot nem lehet megcsejteni, mert az igen nagy torlódásokat idézne elő, a költségeket nagy mértékben szaporítaná, legfőként pedig nem is áll elegendő vegyész a rendelkezésre. A két ellentétes álláspont között felmerült még az a közvetítő indítvány is, amelynek tárgyalása azonban még nem aktuális, hogy a minősítés szorítkozzék csupán

az I., II. és III. rendű minőségnek a megállapítása és az I. rendű minőség keretén belül, mint a szegedi paprikának a specialitása szempeljen az édesnemes és féledes paprika.

Agrár-reform rendeleti uton. A jugoszláviai gazdasági egyesületek, a szakértők napnál világosabban bizonyítgatják, hogy a belgrádi kormány által tervezett agrárreform, — amelyet *A Pénzvilágnak* már volt alkalma ismertetni, — úgy ahogyan tervezik, lehetetlen és veszedelmeket idéz elő az államra, a mezőgazdaságra, a termelésre, az ország egész gazdasági életére. A gazdasági egyesületek ankéteken, memorandumokban, szakértői jelentésekben mutattak rá az agrárreformtervezet életbevágó hibáira. Kormányfelszólításra javaslatokat terjesztettek elő, az agrárreform jobb, keresztül vihetőbb és a földnélküliekre nemzetiügyi tekintet nélkül igazságosabb, keresztülvitelére. Hírek érkeztek arról is, hogy az egyes pártok politikai állást foglalnak az így tervezett agrárreform ellen, míg a leginkább érdekelt földművespárt vezetői, mert csak a lapokból ismerik a tervezet irányelveit, egyáltalán nem is foglalkoztak a kérdéssel. Meg kell állapítani, hogy mindazok a szakemberek, akik látták a tervezetet, azon a véleményen voltak, hogy a tervezet annyira lehetetlen, diletáns és különösen a nemzetiüggyel szemben igazságtalan, hogy ebben a formájában soha sem lehet belőle törvény. A szakemberek azonban számításaikban tévedtek, a jugoszláv agrárreformtervezet valóságossá válik.

Belgrádból ugyanis most olyan teljesen megbízható hírek jönnek, hogy az agrárreformtervezet egyáltalán nem kerül a parlament elé. *Rendeleti uton fogják a legközelebbi időn belül életbeléptetni és pedig a legcsekélyebb változtatás nélkül, jelenlegi formájában*. Az agrárreformot úgy valósítják meg, hogy mindenki elégedetlen lesz vele, hogy a *nemzetiségek sebeit elmérgesíti*, hogy újabb válságba sodorja gazdasági életét. A tapasztalat — mondják különösen a megszállott részek magyarjai — azt bizonyítja, hogy amikor a bajok nagyon elsokasodtak, akkor majd megváltoztatják ezt a rendeletet is, mint olyan sok mást már eddig, de az nem lehet vigasz azokért a károkért, amelyeket ez az alapjaiban elhibázott agrárreform okozni fog.

Az Első Pesti Spódium- és Enyvgyár R-T. igazgatósága elhatározta, hogy a május 31-iki közgyűlésen javaslatot tesz az alaptőkének 35 millió koronáról 80 millió koronára való felemelése iránt. Az új részvényekből a társaság 175.000 darabot a régi részvényeseknek fog 1:1 arányban 600 K árfolyamon (+ 30 K költség) felajánlani, míg a fennmaradó részvényeket nagyrészt külföldön fogja elhelyezni; tervbe van véve a részvényeknek több külföldi tősdén való bevezetése is. A tőkeemelést a válalat belföldi és utódállamokbeli üzemeinek nagyarányú megnövekedése tette szükségessé.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár igazgatósága folyó hó 31-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe, melyen tekintettel a legutóbbi tőkeemeléssel történt nagy tulajgyzésre, a bejelentett igények kielégítése céljából javasolni fogja a társulat részvényitőkijének további 12 millió koronával 72 millió koronára való felemelését.

A Hungária Bank Részvénytársaság elhatározta, hogy a 3.771.971.13 K összeget tevő nyereségből 8 százalékot fordít osztalékra (mult évben 7 százalék, azaz 28 K). A részvények 10. számú szelvényei f. hó 18-tól kezdve a bank pénztáránál és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál kerülnek beváltásra.

A Kőszénbánya- és téglagyár-társulat Pesten igazgatósága elhatározta, hogy a május hó 31-én tartandó közgyűlésnek 75 korona (mult évben 60 korona) osztalék kifizetését és az alaptőkének fölemelését fogja javasolni.

Előléptetések a Draschenál. A Kőszénbánya- és téglagyár-társulat igazgatósága *Burger* Viktort igazgatóhelyettesé, *Turán* Bélát, *Neumann* Richardot és *Possel* László titkárt cégvezetőkké, *Sulcz* Gusztávot és *Schwartz* Mártonat pedig gyárigazgatókká nevezte ki.

Az Általános Faipari és Fakereskedelmi R-T. *Chavanne* Miksa elnöke alatt megtartotta rendes közgyűlést, amely elfogadta az előterjesztett mérleget, valamint az igazgatóság javaslatait és elhatározta, hogy a 2.273.235.63 K tiszta nyereségből a tartalékalap dotálása után az 1921. évi osztalékszelvény részvényenként 20 koronával (10%) váltassék be folyó hó 23-ától kezdve Budapesten a „Mercur” Váltóüzleti R-T. (V., Fürdő-utca 3.), Debrecenben az Általános Forgalmi Bank R-T. és Wienben a Bank et Wechselstubén-A-G. „Mercur” (I., Wollzeile 1.) pénztárainál.

A Magyar Általános Gépgyár R-T. közli, hogy az 1921. üzleti évre részvényenként 20 K osztalék kerül kifizetésre.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

RÓNA LAJOS

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R-T.

Pallas r-t. nyomdája, Budapesten. — Telefon: 5—67.
Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.